

építészeti, városépítészeti értékelés

helyszínrajz

ÚRI UTCA 60. = TÓTH ÁRPÁD SÉTÁNY 34.	hrsz.	6689	KERÜLETI ÉRTÉKVÉDELME
	tömb	169	

tervező építész, építtető, kivitelező	1891 - építészek: Hubert és Móry, építtető: gr. Zichy Géza 1908 - építtető: gr. Zichy Géza, tervező, építőmester Hubert József, Lux Endre 1923 - építtető: gr. Sigray Antal, 1966 - építész tervező: VÁTI, Cser Károlyné 1984 - Építész tervező: OMF „Műemlék” VGMK, Wirth Péter
ép. idő, átalakítások	középkori eredetű épületrészek, 18-19. sz-i bővítés, 1891-ben a sétány felőli oldal beépítése, istállók számára 1908-ban a sétány felőli szárnyra emelet építése, a teljes épület átalakítása bérház céljára. 1923 - mansardtető, a ma is meglévő lépcsőházak kialakítása, tetőtéri lakások. 1966 - teljes felújítás, új földemek, a lakások korszerűsítése 1984 - vegyi falszigetelés, tetőjavítás, utcai és udvari homlokzatok felújítása
építészeti stílus	neobarokk
szintszám	pince, fsz + 1 + a sétány felől és az udvari oldalon tetőtérbeépítés
épülethasználat	1891 - városi palota 1908 bérház, a földszinten 5, az emeleten 2 lakás 1923 - bérház, 1966-tól 20 lakás
szerkezet, anyaghasználat, tető	téglafalazat, a földszint felett részben boltozott, részben síkföldemek (egy. vb. földemek, 1966), vakolt homlokzat, húzott nyílászkeretek, a sétány felőli homlokzaton kő, az utcai homlokzaton műkő lábazat, manzárdtető, bádoggal tetőablakokkal, az utcai oldalon cserépfedés, az udvari oldalon palafedés.
tulajdonos	társasház
egyéb védettség	világörökségi terület, MJT az épület szerepelt Budapest 1949, 1952 és 1955. évi Műemlékjegyzékében, 1960. óta nem műemlék.
műszaki állapot	felújított
helyreállítási javaslatok	a bádoggal szerkezetek, elsősorban a tetőablakok felújítása
fotók, ábrázolások	fényképek a jelen állapotról: 3-7. oldal, archív anyag (Budapest Főváros Levéltára): 8-11. oldal, archív fényképek: 12-13. oldal

Körbeépített udvaros egyemeletes neobarokk lakóház, részleges tetőtérbeépítéssel.

Az Úri utcai homlokzat földszinti sávját vízszintes nütázás tagolja, az ablakok körül síma kereteléssel, könyöklőpárkánnyal, az áthidalókon sugárirányú nütázással. Az emeleti ablakok keretezése díszesebb, a könyöklők alatt íves köténydísz, az áthidaló alatt konzolok és vállkövek, az áthidalón íves záródású timpanon található. Az emeleti falsávot kváderes kiképzésű közép- és sarokrizalit tagolja. Az osztópárkány és a főpárkány is 3 tagú, a főpárkányt konzolok támasztják alá. A középrizalit enyhén kiemelkedik, a szegmensíves kaput lábazatról indított, tükrökkel díszített lizénák keretezik, levéldíszes fejezettel. A tört vonalú párkány alatti ívmezőben pajzson az építtető címere található.

A sétány felőli homlokzatot mindkét oldalról rizalit keretezi, a földszinten és a tetőn egy-egy, az emeleten két-két ablaknyílással. A földszinti falsávot vízszintes kváderek tagolják. Az ablakokat síma keret szegélyezi, egyszerű könyöklővel. A kváderes az ablakok körül sugárirányban folytatódik, plasztikus zárókövel. Az emeleten a rizalitokat kváderes lizénák keretezik. Az emeleti ablakok köténydíszrel, vállkövel, szemöldökdíszrel gazdagon díszítettek. A rizalit ablakain a szemöldökpárkány vállkőről indul, vízszintes lezárású, míg a középső falmezőben a konzolfejezetről indított áthidaló szegmensíves. A középtengelyben lévő ablak plasztikus konzolfejezetei között címerpajzs látható. A középső falmezőben az ablakok közötti falsávot tükrös lizénák díszítik. Az osztópárkány és a főpárkány is háromtagú, a főpárkányt kettős konzolok támasztják alá.

Az udvari homlokzat a sétány felőli homlokzat egyszerűsített változata, nütázott földszinti falmezővel, és füles keretezésű emeleti ablakokkal. A manzárdtetőben kialakított álló tetőablakokat tagozott bádoggal könyöklőpárkány, fejezetes szárkő és íves záródású szemöldökpárkány kereteli, az ívmezőben kis kiülésű díszítéssel.

Az épület gótikus alapokon épült. Az Úri utcai oldalon 1866-ban elhelyezett emléktábla tanúsága szerint középkori részletei a 18. sz. közepén még láthatók voltak, az emléktábla megemlékezik a ház „ékesen faragott kapufél” kövéről. Az Úri utcai zárt emeletes kialakítás a 19. század utolsó harmadában készülhetett, ennek dokumentációja nem maradt fenn. Az 1891. évi bővítés során épült a sétány felőli földszintes beépítés, felette terasszal. A városi palota építtetője gr. Zichy Géza (1849-1924) zongoraművész, író, zeneszerző volt, aki az épületet 1908-ban bérházzá építtette át, a sétány felőli szárny emeletes kialakításával, az udvari épületrészek függőfolyosós megközelítésével. Az épület mai alakját 1923-ban nyerte. Az új tulajdonos, gr. Sigray Antal többalakos bérházat alakított ki, a tetőtér részleges beépítésével. A főlépcsőházat átépítették, és az északi szárnyon új lépcsőházat alakítottak ki. Gróf Sigray Antal (1879-1947) politikus, a felsőház tagja 1944-ig itt lakott, innen hurcolták el 1944-ben Mauthausenbe, ennek emlékét őrzi az 1990-ben elhelyezett emléktábla.

Az épület Úri utcai homlokzata a bővítések, átalakítások ellenére megőrizte a 19. sz. végi tömegét és homlokzati rendszerét. Tetőtérbeépítés ezen az oldalon nem készült, a városi palota homlokzata szervesen illeszkedik a 18-19. sz-ban kialakult utcaképhez. Az 1923. évi bővítés a sétány felőli és az udvari oldalt érintette, a tetőtéri ablakok és az udvari homlokzatok neobarokk kialakítása egységes megjelenést, az eredetivel harmonizáló új értéket hozott létre.

A belsőben megőrzendő építészeti értékek a földszinti gótikus boltozatok, a lépcsőház korlátja és a kapualjban, illetőleg a lépcsőházban megmaradt nyílászárók.

Az épület városképi szerepe, építészeti értékei miatt kerületi helyi védelemre érdemes.

Irodalom:

Pogány-Horler: Budapest műemlékei I. Bp. 1955. 571-572. old.

Zakariás G. Sándor: Budapest (Magyarország művészeti emlékei III.) Bp. 1961. 64. old.

A budavári lakónegyed rekonstrukciója 1982-1986. Szerk. Perekházy Károly. 268-269. old.

Az adatfelvétel ideje: 2010. november